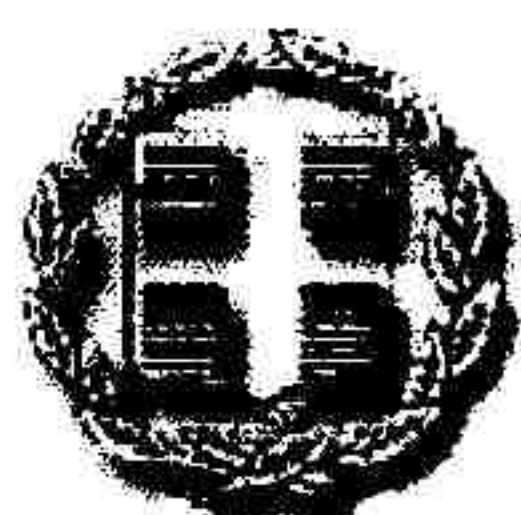

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ,
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ &
ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΕΠΕΙΓΟΝ

Αθήνα, 07.11.2011

Αρ. Πρωτ.: οικ. 125143

Ταχ. Δ/ση : Αριστοτέλους 17
Τ.Κ. : 101 87 Αθήνα
Τηλέφωνο : 2105230110, 2105237254
Fax : 2105237254
Πληροφορίες :
E-mail : tke@yyka.gov.gr

ΠΡΟΣ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Δ/ση Κοινοβουλευτικού
Ελέγχου
Τμήμα: Ερωτήσεων

ΘΕΜΑ: Απάντηση σε ερώτηση Βουλευτή

Απαντώντας στην με αρ. 20954/29-7-2011 ερώτηση, που κατατέθηκε στη Βουλή από το Βουλευτή κ. Ν. Νικολόπουλο, με θέμα «Δωρεά Οργάνων», σας γνωρίζουμε τα εξής:

Η αναγκαιότητα μεταρρύθμισης του νομικού πλαισίου με το νέο νόμο προέκυψε από τη θλιβερή διαπίστωση ότι η χώρα μας κατέχει την τελευταία θέση σε ευρωπαϊκό επίπεδο στις μεταμοσχεύσεις οργάνων. Σύμφωνα με στοιχεία ο αριθμός των δωρεών οργάνων από το 2001 έως το 2010 φθίνει σταθερά.

Η μεταμοσχευτική δραστηριότητα δεν επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών των ασθενών και ο χρόνος αναμονής είναι μεγάλος. Ενδεικτικά, στο μητρώο υποψηφίων ληπτών σήμερα είναι εγγεγραμμένοι 1.251 ασθενείς που χρειάζονται μεταμόσχευση νεφρού, 28 ασθενείς καρδιά, 61 ασθενείς ήπαρ και 16 ασθενείς πνεύμονες.

Αντίστοιχα, το έτος 2010 έγιναν 76 μεταμοσχεύσεις νεφρού από θανόντες δότες και 27 από δότες εν ζωή, 5 καρδιάς, 25 ήπατος και 2 πνευμόνων.

Ο νέος νόμος επιδιώκει να επιφέρει αφενός την αύξηση των μοσχευμάτων, αφετέρου τη βελτίωση της ποιότητάς τους και ταυτόχρονα με τη θέσπιση αυστηρών ποινικών κυρώσεων αντιμετωπίζει τις τυχόν παράνομες δραστηριότητες.

Το σύστημα της τεκμαιρόμενης συναίνεσης έχει υιοθετηθεί πλέον από τις περισσότερες χώρες, μεταξύ των οποίων και την Ισπανία, το μοντέλο της οποίας ακολουθεί ο νέος νόμος.

Ως προς τον εγκεφαλικό θάνατο σας γνωρίζουμε ότι η νέκρωση του εγκεφαλικού στελέχους ταυτίζεται με το τέλος της ανθρώπινης ζωής, γιατί η νέκρωση του εγκεφάλου είναι, στο ευρύτερο πλαίσιο της σταδιακής νέκρωσης του ανθρώπινου οργανισμού, η στιγμή που αυτός παύει να υπάρχει ως ενιαίο και αυτοδύναμο σύστημα λειτουργιών (βλ. Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι, όπ.π., σελ. 580 επ.). Για το λόγο αυτό το ως άνω κριτήριο υιοθετήθηκε από τη συντριπτική πλειοψηφία των κρατών, στο πλαίσιο της νομοθετικής ρύθμισης των μεταμοσχεύσεων και ακολουθήθηκε και από τον έλληνα νομοθέτη, αρχικά στο ν. 821/1978 και μεταγενέστερα τόσο στο ν. 1383/1983 όσο και στον προϊσχύοντα ν. 2737/1999.

Στην παράγραφο 2 του άρθρου 9 του ν. 3984/2011 ορίζεται ότι εάν ο θανών είναι ενήλικος η αφαίρεση πραγματοποιείται, εφόσον δεν αντιτάχθηκε σε αυτό όσο ζούσε και όχι εάν δήλωσε ρητά ότι επιθυμεί να γίνει δωρητής οργάνων μετά θάνατον. Με τον τρόπο αυτό καλούνται πλέον όλοι οι πολίτες να τοποθετηθούν έναντι του ζητήματος της δωρεάς οργάνων μετά θάνατον. Δεν απαιτείται πλέον η σχετική θετική δήλωση, αλλά η βούλησή του εκφράζεται

είτε με αρνητική δήλωση, δηλαδή μια ενέργεια, είτε με την αποχή από ενέργεια. Σε καμία περίπτωση όμως η αφαίρεση οργάνου δεν πραγματοποιείται χωρίς τη συναίνεση, ρητή ή τεκμαιρόμενη του θανόντος προσώπου.

Σύμφωνα με το άρθρο 14 της ευρωπαϊκής Οδηγίας 2010/53/ΕΕ που ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο, η αφαίρεση οργάνων πραγματοποιείται μόνο μετά τη συμμόρφωση προς όλες τις απαιτήσεις συναίνεσης, έγκρισης ή τις απαιτήσεις σχετικώς προς την έλλειψη αντιρρήσεων που ισχύουν στο οικείο κράτος μέλος. Όπως επισημαίνεται στο σημείο 21 του προοιμίου της Οδηγίας, στην Ένωση υπάρχουν πολλά διαφορετικά πρότυπα όσον αφορά στη συγκατάθεση για δωρεά οργάνων, περιλαμβανομένων των συστημάτων στα οποία πρέπει να υπάρχει ρητή συγκατάθεση για τη δωρεά οργάνου και των συστημάτων στα οποία η δωρεά μπορεί να γίνει εάν δεν υπάρχει ένδειξη αντίρρησης σε αυτή. Για να γίνεται δυνατή η έκφραση της προσωπικής απόφασης του δωρητή ως προς στο ζήτημα αυτό, ορισμένα κράτη μέλη έχουν δημιουργήσει ειδικά μητρώα, στα οποία οι πολίτες μπορούν να καταγράφουν την επιθυμία τους όσον αφορά τη δωρεά οργάνων.

Στο πλαίσιο αυτό, ορίσθηκε με τη διάταξη του άρθρου 9 του ν. 3984/2011, ότι η αφαίρεση ενός ή περισσότερων οργάνων από ενήλικο θανόν πρόσωπο, πραγματοποιείται εφόσον, όσο αυτό ζούσε, δεν είχε εκφράσει την αντίθεσή του, αποστέλλοντας στον Εθνικό Οργανισμό Μεταμοσχεύσεων σχετική δήλωσή του, με βεβαιωμένο το γνήσιο της υπογραφής. Για τη δήλωση αυτή δεν απαιτείται συγκεκριμένος τύπος, αλλά αρκεί να συνάγεται ρητώς και αβιάστως η ακριβής βούληση του προσώπου. Η δήλωση αυτή είναι ελευθέρως ανακλητή. Η ανάκληση γίνεται με νεότερη δήλωση, η οποία αποστέλλεται ομοίως στον Εθνικό Οργανισμό Μεταμοσχεύσεων. Και η δεύτερη αυτή δήλωση είναι ελευθέρως ανακλητή.

Επισημαίνονται συναφώς τα ακόλουθα :

Μεταξύ των συστημάτων συναίνεσης για τη μεταθανάτια αφαίρεση οργάνων είναι και το σύστημα της «εικαζόμενης» ή «τεκμαιρόμενης» συναίνεσης, στο πλαίσιο του οποίου επιτρέπεται η μεταθανάτια αφαίρεση οργάνων, εφόσον ο νεκρός δότης δεν είχε αντιταχθεί ρητώς σε αυτήν όσο ήταν εν ζωή (τεκμαιρόμενη συναίνεση υπό στενή έννοια).

Πρακτικώς, το σύστημα της τεκμαιρόμενης συναίνεσης βασίζεται στη συναγωγή τεκμηρίου ότι ο νεκρός δότης, μη εκφρασθείς, άρα σιωπήσας σχετικώς, συναινεί στη μεταθανάτια αφαίρεση των οργάνων του. Η σιωπή, λοιπόν, συνιστά μορφή μη εναντίωσης, ακόμη και όταν οφείλεται σε αδιαφορία ή έλλειψη ενημέρωσης του δωρητή.

Η εφαρμογή του συστήματος της τεκμαιρόμενης συναίνεσης προϋποθέτει, καταρχάς, πλήρη, εκτεταμένη και συστηματική ενημέρωση, τόσο ως προς το ζήτημα των μεταμοσχεύσεων γενικότερα, όσο και, ιδίως, ως προς το ποιο θα είναι το αποτέλεσμα της έλλειψης έγγραφης αντίρρησής του. Τονίζεται ότι η παρεχόμενη ενημέρωση πρέπει οπωσδήποτε να είναι ανάλογη με το πνευματικό και νοητικό επίπεδο του υποψήφιου δότη, ώστε η διάθεση των οργάνων του να είναι αποτέλεσμα γνώσης και συνειδητής θέλησης.

Συνεπώς, μέσω της ενημέρωσης, το σύστημα της τεκμαιρόμενης συναίνεσης την καθιστά αποδεκτή στο μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού, καθώς συνειδητοποιούν οι πολίτες ότι μόνο από πραγματικά νεκρούς λαμβάνονται όργανα προς μεταμόσχευση και δίνεται ταυτόχρονα η δυνατότητα στο πολίτη να εκφράσει την πιθανή αντίθεσή του λόγω των θρησκευτικών αντιλήψεών του ή των αντιλήψεών του περί ηθικής κ.λ.π.

Για όλα τα ως άνω στο άρθρο 7 του νέου νόμου δίνεται έμφαση στην ενημέρωση όλων των πολιτών που επιθυμούν να λάβουν σχετικά ειδική πληροφόρηση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο αντικείμενο της ενημέρωσης και τον τρόπο που παρέχεται. Επίσης η απαίτηση υπογραφής ειδικού εντύπου, αντίγραφο του οποίου φυλάσσεται στον ιατρικό φάκελο, εξασφαλίζει την τήρηση της υποχρέωσης ενημέρωσης και μάλιστα συγκεκριμένου περιεχομένου. Η αυστηρή και εξαντλητική ρύθμιση σχετικά με την υποχρέωση ενημέρωσης επιβάλλεται λόγω των νέων ρυθμίσεων ώστε να υπάρξει διαμόρφωση ελεύθερης βούλησης των ανθρώπων, άρα και επιλογής.

Δεν πρέπει λοιπόν να μας προβληματίζει η θέσπιση της εικαζόμενης ή κατά το άρθρο τεκμαιρόμενης συναίνεσης του θανόντος προσώπου και η συμφωνία με τη διάταξη του άρθρου 2, παρ. 1 του Συντάγματος, καθώς θα συνοδεύεται από το σύστημα της πλήρους προηγούμενης ενημέρωσης, διεξοδικής και συστηματικής.

Άλλωστε η έναρξη της ισχύος της διάταξης που καθιερώνει την «εικαζόμενη συναίνεση» έχει οριστεί την 1-7-2013, ήτοι μετά παρέλευση διετίας από την έναρξη ισχύος του νόμου και ικανό διάστημα προκειμένου να συντελεστεί τόσο η ενημέρωση των πολιτών, όσο και η πραγματοποίηση ενημερωτικής εκστρατείας του ευρύ κοινού ή ειδικότερων ομάδων πολιτών από τον Εθνικό Οργανισμό Μεταμοσχεύσεων, με τη σύμπραξη άλλων Υπουργείων, της Εκκλησίας της Ελλάδας και λοιπούς φορείς. Μάλιστα πρακτική των άλλων κρατών που ισχύει η εικαζόμενη συναίνεση είναι να ζητείται η συναίνεση και των συγγενών του εκλιπόντος για την αφαίρεση των οργάνων του, η δε παγκόσμια εμπειρία έχει δείξει ότι η εφαρμογή του συστήματος της «εικαζόμενης συναίνεσης» έχει αποδειχθεί ως αποτελεσματικό μέσο αλλαγής της νοοτροπίας των πολιτών υπέρ της Ιδέας της Δωρεάς Οργάνων.

Ο Εθνικός Οργανισμός Μεταμοσχεύσεων ευελπιστεί και στηρίζει με όλες του τις δυνάμεις την καλή συνεργασία μεταξύ των ιατρών και των συγγενών των εκλιπόντων, πιστεύοντας ότι θα υπάρχει θετική στάση των μερών.

Άλλωστε με το Ν. 3984/2011 παρέχεται ρητά σε κάθε πολίτη το δικαίωμα της έκφρασης και πιστοποίησης της αντίθεσής του.

Συνημμένα:

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

Βουλευτή κ. Ν. Νικολόπουλο

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΕΣΩΤ. ΔΙΑΝΟΜΗ:

- 1.Γρ.Υπουργού
- 2.Γρ.Υφυπουργού
- 3.ΕΟΜ
- 4.Τμήμα Κοιν. Ελέγχου Νομοθ. Συντ. & Κωδικ.

Μ. ΤΙΜΟΣΙΔΗΣ

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΡΙΒΕΙΑ
Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

